

Lekmannarevisorn granskar

UMEÅ KOMMUN
DÅVA DAC

Grundläggande granskning 2022

Innehåll

1.	Inledning.....	2
1.1.	Bakgrund.....	2
1.2.	Syfte och revisionsfrågor.....	2
1.3.	Avgränsning.....	2
1.4.	Revisionskriterier.....	3
1.5.	Genomförande.....	5
2.	Granskningsresultat.....	6
2.1.	Ändamålsenlighet.....	6
2.2.	Ekonomiskt tillfredställande.....	7
2.3.	Intern kontroll.....	8
3.	Sammanfattande bedömning.....	9

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunrevisionen granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionsred all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de lekmannarevisorer som utsetts i företag enligt kommunallagens 10 kap. 2-6 §§, även verksamheten i dessa juridiska personer.

Lekmannarevisorn ska, enligt aktiebolagslagens 10 kap. 3 § granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Enligt God revisionsred 2022 ska den grundläggande granskningen innehålla:

- ▶ Granskning av måluppfyllelse.
- ▶ Granskning av styrning och intern kontroll.

Granskningen har sin utgångspunkt i God revisionsred, samt risker som framkommit i lekmannarevisorerernas risk- och väsentlighetsanalys 2022.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge lekmannarevisorn underlag till sin granskningsrapport där denne ska uttala sig om bolagets verksamhet har sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Följande revisionsfrågor besvaras i granskningen:

Ändamålsenlighet

- ▶ Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig styrning av verksamheten?
- ▶ Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig uppföljning av verksamheten?

Ekonomiskt tillfredsställande

- ▶ Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig styrning av ekonomin?
- ▶ Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig uppföljning av ekonomin?

Intern kontroll

- ▶ Har styrelse och VD säkerställt att den interna kontrollen i bolaget är tillräcklig?

1.3. Avgränsning

Granskningen avser Dåva deponi & avfallscenter i Umeå AB och verksamhetsåret 2022. Den grundläggande granskningen är översiktlig och inte inriktad på detaljer.

1.4. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen som utgångspunkt för analys, bedömningar och slutsatser. Revisionskriterierna kan hämtas ifrån lagar och förarbeten eller interna regelverk, policys och fullmäktigebeslut. Kriterier kan också ha sin grund i jämförbar praxis eller erkänd teoribildning.

I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av kommunallagen, aktiebolagslagen och god revisionssed 2018 samt kommuninterna styrdokument beskrivna nedan.

1.4.1. Kommunspecifik styrmodell

Umeå kommun specificerar sin styrmodell i Riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, antaget av kommunfullmäktige 2021-03-09. Riktlinjen ska tillämpas av Umeå kommuns nämnder och helägda bolag. I delägda bolag och andra associationsformer där Umeå kommun är ägare, verkar kommunen för att riktlinjen ska tillämpas i sin helhet eller i tillämpliga delar. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Riktlinjerna fastslår att verksamheten i nämnder och bolag ska utgå från tilldelat grunduppdrag. Inom ramen för tilldelat grunduppdrag har nämnder/bolag möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Detta innebär att varje nämnd och bolagsstyrelse inom grunduppdragets ramar, lagstiftning, övriga direktiv och riktlinjer från kommunfullmäktige har mandat att besluta om mål, uppdrag och aktiviteter för sina egna verksamheter.

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och bolag bedömer i vilken omfattning nämnden eller bolaget verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning tillkommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige.

Utöver grunduppdraget har nämnder och bolag att förhålla sig till kommunfullmäktiges inriktningsmål. Inriktningsmål kan destineras till namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

Nämnder och bolag har även att förhålla sig till specifika tilläggsuppdrag som kan tilldelas av kommunfullmäktige i samband med fastställande av planeringsdirektiv och budget.

1.4.2. Generella ägardirektiv

Fullmäktige antag i mars 2021 generella ägardirektiv för styrning av de kommunala bolagen. De generella direktiven innehåller krav och riktlinjer för samtliga hel- eller majoritetsägda bolag i bolagskoncernen och avser bland annat:

- ▶ Efterlevnad av lagar och styrning från fullmäktige
- ▶ Innehåll och form för bolagsstyrelsens arbetsordning
- ▶ Innehåll och form för VD-instruktion
- ▶ Uppföljning och rapportering

1.4.3. Särskilda ägardirektiv

Kommunfullmäktige har i kommunens budget 2023 fastställt fem inriktningsmål:

- Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050
- Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden
- Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv
- Umeå ska vara klimatneutralt till 2040
- För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling

De särskilda ägardirektiven innehåller särskilt destinerade uppdrag till bolaget utifrån kommunfullmäktiges mål.

- Ekonomiska mål

Bolaget ska i ekonomisk redovisning kunna visa på en långsiktig hållbar verksamhet via kassaflöde och resultat före bokslutsdispositioner. Deponiverksamheten ska drivas på affärsmässiga grunder samt klara avsättningar för framtiden vad gäller eventuella miljöskulder.

För precisering av de ekonomiska grundkraven fastställs följande ägarkrav:

- Förräntningen bör för perioden ej understiga 10 procent per år
- Soliditeten bör under perioden ej understiga 40 procent per år.

- Effektiv verksamhet

Bolaget ska bedriva en rationell och ekonomiskt effektiv verksamhet. Beslut ska baseras på fakta, såväl ekonomiska som miljömässiga. Uppföljning av beslut och måluppfyllelse sker kontinuerligt.

- Hållbar miljöutveckling

En långsiktigt hållbar miljöutveckling förutsätter att hänsyn tas till helheten, och inte bara ser till miljöaspekterna i varje enskilt fall. Bolaget ska alltid välja väl avvägda lösningar baserade på väl underbyggda beslutsunderlag för att verka för en långsiktigt hållbar miljöutveckling.

- Engagerade och kompetenta medarbetare

Engagerade och kompetenta medarbetare är en viktig styrka för Bolaget. Grunden är att personalen trivs och utvecklas. Bolaget arbetar metodiskt med kompetensutveckling och strävar efter en hög hälsoprofil och god arbetsmiljö. En stor del av kompetensutvecklingen sker i det dagliga arbetet samt genom deltagande i olika regionala/nationella samt internationella branschnätverk och forum. Bolaget och dess medarbetare tar ett socialt ansvar i frågor som har naturliga kopplingar till verksamheten.

- Klimat- och miljömål

Bolaget ska sträva efter att:

- Aktivt delta för att föra kunskap och teknik inom miljöområdet framåt, både nationellt och internationellt.
- Minska elförbrukningen i förhållande till verksamheten, sträva mot mer miljövänlig energiförsörjning.

- Utveckla omhändertagandet av avfall, stödja/initiera forskning som strävar till detta.

- Uppförandet av Dåva terminal
- Bolaget ska vara en aktiv part i uppförandet av Dåva terminal

1.5. Genomförande

Granskningen har genomförts genom löpande insamling av fakta och iakttagelser (tex via styrelsens protokoll och tillhörande underlag såsom mål- och budgetdokument, ekonomi- och verksamhetsrapporter, delårsrapporter, bokslut). Dialoger har genomförts med VD och styrelsens presidium två gånger under året. Avstämningar har genomförts med bolagets auktoriserade revisor.

2. Granskningsresultat

Vi har översiktligt granskat styrelsens styrning av verksamhet, ekonomi och interna kontroll med utgångspunkt i de ovan beskrivna (se avsnitt 1.4) revisionskriterier. I nedanstående tabeller sammanställs våra iakttagelser utifrån respektive kontrollpunkt. Iakttagelser utgår ifrån huruvida vi av erhållen dokumentation tydligt kan utläsa resultat för varje kontrollpunkt.

2.1. Ändamålsenlighet

Iakttagelserna i detta avsnitt ger underlag för att besvara följande revisionsfrågor:

- ▶ Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig styrning av verksamheten?
- ▶ Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig uppföljning av verksamheten?

2.1.1. Iakttagelser

Kontrollpunkt	Kommentar
Beslut om plan för verksamheten.	Arbetet utgår från Projektplanering 2022. Planen innehåller aktiviteter och tidsplan för året. Arbetet är ytterligare specificerat i underliggande dokumentation.
Formulerat målsättningar som säkerställer att verksamheten bedrivs enligt ägardirektiv.	Framgår inte av Projektplanering 2022 eller annan av styrelsen beslutat plan. Däremot har styrelsen beslutat om fokusområden om bolagets strategiska inriktning.
Rapportering innehåller uppföljning av verksamhet	Löpande uppföljning ("Lägesrapport") vid styrelsemöten under året. Uppföljning jan-april 2022 samt jan-aug 2022 innehåller ingen tydlig prognos för uppfyllelse av mål och uppdrag från kommunfullmäktige.
Når målen för verksamheten	Uppföljning i Rapport från bolag till kommunstyrelsen för perioden januari-december 2022, daterad 6 december 2022, ett uppdrag är genomfört och ett uppdrag är delvis genomfört.
Vid behov vidtagit tydliga åtgärder för att nå måluppfyllelse avseende verksamhet	Uppdraget att "Avsluta kommunens gamla deponier" är inte tidsatt. Av rapport till kommunstyrelsen framgår att bolaget under flera år kontrollerat och avslutat kommunens nedlagda deponier. Till dags dato har 35 åtgärdats. Om inte fler hittas eller aktualiseras så återstår nu endast 6.

2.1.2. Övriga kommentarer

Bolaget har under året certifierat verksamheten inom miljö, kvalitet och arbetsmiljö. Detta gör att arbetssätt och rutiner nu är mer standardiserat. Bolaget blir också

mindre sårbart om nyckelpersoner eller kompetens försvinner.

Den största investeringen under året har varit en tältbyggnad i Umeå hamn (3,1 mnkr), övriga investeringar ligger under 1 mnkr.

2.2. Ekonomiskt tillfredställande

lakttagelserna i detta avsnitt ger underlag för att besvara följande revisionsfrågor:

- ▶ Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig styrning av ekonomin?
- ▶ Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig uppföljning av ekonomin?

2.2.1. lakttagelser

Kontrollpunkt	Kommentar
Antagit en budget för sin verksamhet	Driftsbudget 2022 antagen av styrelsen 2021-12-10, med ett resultat på 9,5 mnkr. Budgeten är tydligt framskriven och vilar på rimliga beräkningar och antaganden.
Formulerat målsättningar som säkerställer att ekonomin bedrivs enligt ägardirektiv.	Framgår inte av Projektplanering 2022 eller annan av styrelsen beslutat plan. Däremot framgår det av planeringsdokumentation framtagna på tjänstepersonsnivå.
Rapportering innehåller uppföljning av ekonomi	Resultat har följts upp löpande vid styrelsemöten under 2022. Uppföljning till kommunstyrelsen per augusti 2022 visar en prognos på 9,5 mnkr, i linje med budget. Uppföljning i årsredovisning, antagen av styrelsen 2023-02-23.
Når målen för ekonomi	Årsredovisning 2022 visar ett resultat före bokslutsdispositioner på 27,8 mnkr. Efter lämnade koncernbidrag redovisas ett resultat på 583 tkr. Av Rapport från bolag till kommunstyrelsen för perioden januari-december 2022 framgår att båda uppsatta mål (gällande förräntning och soliditet) bedöms vara helt uppfyllda.
Vid behov vidtagit tydliga åtgärder för att nå måluppfyllelse avseende ekonomi	Ej tillämpligt.

2.2.2. Övriga kommentarer

Bolagets nettoomsättning uppgick för helåret till 56 mnkr (52 mnkr). Resultat efter finansiella poster uppgick till 28,4 mnkr (28,1 mnkr). Resultat efter lämnade koncernbidrag och skatt uppgår till 583 tkr.

Under 2022 har bolaget tagit emot stora mängder förorenad jord samt sulfidjord från olika sanerings- och byggprojekt. Massorna kommer främst från större infrastrukturprojekt som byggs när Umeå växer och utvecklas. Detta har påverkat omsättning och resultat positivt.

2.3. Intern kontroll

lakttagelserna i detta avsnitt ger underlag för att besvara följande revisionsfråga:

- ▶ Har styrelse och VD säkerställt att den interna kontrollen i bolaget är tillräcklig?

2.3.1. Iakttagelser

Kontrollpunkt	Kommentar
Genomfört en riskanalys	Utifrån bolagets certifiering sköts all internkontroll i bolagets ledningssystem. Riskanalys genomförd i form av exempelvis en SWOT-analys som analyserar styrkor och svagheter i verksamheten. Även riskanalys inom ramen för "Rapport från bolag till kommunstyrelsen".
Beslutat om kontrollmoment utifrån identifierade risker	Utifrån bolagets certifiering sköts all internkontroll i bolagets ledningssystem. Även om ingen specifik internkontrollplan är upprättad finns kontrollmoment i organisationen.
Följt upp resultatet av genomförda kontrollmoment	Löpande uppföljning inom bolagets ledningssystem, bland annat i "Rapport från bolag till kommunstyrelsen", beslut om bolagsstyrningsrapport samt vid beslut om SWOT-analys och strategisk inriktning.

2.3.2. Övriga kommentarer

Alla bolagets åtgärder kopplat till intern kontroll läggs in i bolagets handlingsplan eller så kallade IA-system (Informationssystem om Arbetsmiljö).

3. Sammanfattande bedömning

Vår översiktliga granskning av VD och bolagsstyrelsens förvaltning visar inte på några väsentliga avvikelser. Vi bedömer därmed att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Vår bedömning grundar sig på följande:

Revisionsfråga	Bedömning
Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig styrning av verksamheten?	Vi bedömer att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig styrning av verksamhet. Styrelsen har beslutat om projektplanering 2022 samt fokusområden för verksamheten.
Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig uppföljning av verksamheten?	Vi bedömer att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig uppföljning av verksamhet. Löpande uppföljning ("Lägesrapport") vid styrelsemöten under året. Uppföljning jan-april 2022 samt jan-aug 2022 innehåller dock ingen tydlig prognos för uppfyllelse av mål och uppdrag från kommunfullmäktige. Vi delar styrelse och VD:s bedömning att uppdraget från ägaren uppnås vid årets slut.
Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig styrning av ekonomin?	Vi bedömer att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig styrning av ekonomi. Styrelsen har antagit en budget för året. Budgeten är tydligt framskriven och vilar på rimliga beräkningar och antaganden. Även om styrelsen inte har fastställt egna målsättningar bedöms målsättningar i ägardirektiven vara tillräckligt styrande.
Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig uppföljning av ekonomin?	Vi bedömer att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig uppföljning av ekonomi. Styrelsen har löpande följt upp ekonomiskt resultat under året, samt vid tertialrapportering och i årsredovisning. Resultatet på 28,4 mnkr är väsentligt högre än beslutad budget på 9,5 mnkr.
Har styrelse och VD säkerställt att den interna kontrollen i bolaget är tillräcklig?	Vi bedömer att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig intern kontroll i bolaget. Utifrån sin certifiering sköts all internkontroll i bolagets ledningssystem. Vi bedömer att bolaget bör överväga att involvera styrelsen ytterligare i de olika momenten i internkontrollarbetet.

Mars 2023

Petter Frizén
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY